

Opmerkingen:

a) be-, her-, ver-, ge-, ont-: zonder „ge“

Ik heb de rekening **betaald**. Hij heeft de zin **herhaald**.

b) hebben + voltooid deelwoord of zijn + voltooid deelwoord

zijn + voltooid deelwoord

bij werkwoorden die geen lijdend voorwerp kunnen hebben (intransitieve werkwoorden)

- werkwoorden die een verandering van de situatie beschrijven:

Hij **is** vorig jaar naar Engeland **verhuisd**.

De les **is** om elf uur **afgelopen**.

+ b.v. vallen, scheiden, trouwen, sterven

- werkwoorden van beweging die een richting beschrijven:

Ik **ben** vanmiddag naar het park **gefietst**.

Anne **is** met de KLM naar Praag **gevloegen**.

b.v.: wandelen, rijden, varen

hebben + voltooid deelwoord

bij werkwoorden die geen lijdend voorwerp kunnen hebben (intransitieve werkwoorden)

- werkwoorden die een situatie beschrijven:

Jullie **hebben** lang op de trein **gewacht**.

Ik **heb** niet zo goed **geslapen**.

+ b.v. zitten, lopen, denken

- werkwoorden van beweging die geen richting beschrijven:

Ik **heb** vanmiddag in het park **gefietst**.

Frans **heeft** nog niet **gevloegen**.

+ b.v. wandelen, rijden, varen

- bij werkwoorden die wél een lijdend voorwerp kunnen hebben (transitieve werkwoorden)

Gisteren **heb** ik een drukke dag **gehad**.

Ik **heb** een Mexicaans gerecht **gegeten**.

+ b.v. kopen, horen, zien

-

bij wederkerende werkwoorden

Ze **heeft** zich **vergist**

De kinderen **hebben** zich goed **gedragen**.

+ b.v. zich verbazen, zich verheugen, zich veronstschuldigen

Spelling:

v/f, z/s

proeven – proef – geproef**d**

durven – durf – gedurf**d**

reizen – reis – gereisd

verbazen – verbaas – verbaasd

Imperfectum – de onvoltooid verleden tijd (OVT)

Johan Willems vertelt over zijn baan.

“Vroeger **werkte** ik bij de politie. Toen **was** het werk nog leuk. Ik **werkte** in een dorp. Iedereen **kende** mij. Later **verhuisden** we naar een grote stad. Daar **veranderede** het werk voor mij. Ik **vond** het erg zwaar. Toen heb ik ander werk gezocht. En nu werk ik als portier bij de universiteit.“

Gebruik:

- 1) bij een beschrijving van een bepaalde handeling of situatie in het verleden:

Vroeger **werkte** ik bij de politie. Toen **was** het werk nog leuk.

- 2) bij een beschrijving van een gewoonte in het verleden:

Toen **fietste** ik elke dag naar mijn werk. Ik **rookte** twee pakjes sigaretten per dag.

- 3) bij een beschrijving van handelingen in het verleden die (kort) na elkaar gebeuren.

Bijvoorbeeld in één zin of in een verhaal:

Hij **stond** vroeg op, **at** een betram, **stapte** in zijn auto en **ging** naar het politiebureau.

Vorm:

1) regelmatige werkwoorden:

stam + te(n) - 't kofschip: ik werk + te – we werk+ ten

stam + de(n) – ik verander + de – we verander + den

2) onregelmatige werkwoorden: zie lijst

3) scheidbare werkwoorden:

Vroeger **maakte** ik elke dag mijn eten **klaar**. (klaarmaken)

Ik **belde** mijn vriendinnen elke dag **op**. (opbellen)

Hij schreef alles netjes **op** (opschrijven) – onregelmatig

Woordvolgorde:

Ik werkte in een dorp. – Ond + PV

Later verhuisden we naar een grote stad. – inversie PV + ond

Daar veranderede het werk wel.

Spelling: zie VTT